

Zápis z jednání 1. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu

Ukončení II. pilíře a nastavení parametrů III. pilíře

datum: 21. září 2016, 9:30

místo: Klub, budova MPSV Na Poříčním právu 1, Praha 2

přítomni: viz příložený seznam

Vít **Samek** přivítal přítomné a sdělil, že Vláda ČR by aktuálně ráda řešila problematiku zaměstnanců vykonávající namáhavé a rizikové práce.

Mária **Svoreňová** představila prezentaci [Doplňkové důchodkové sporenie, III. pilier v SR](#) a následně Michal **Němec** představil prezentaci [Systém doplňkového důchodkového sporenia v Slovenskej republike – aplikačná prax](#). K prezentacím se vedla diskuze a padly doplňující dotazy:

- Markéta **Marinková** se dotázala na garance slovenského systému, podmínky pro různé formy výplaty, platební insolvenční a možnosti předčasného důchodu.
- Helena **Trnková** měla dotaz, zda člověk, který již má uzavřenou smlouvu v doplňkovém penzijním spoření a poté spadne do 3. nebo 4. pracovní kategorie, si musí uzavřít další smlouvu, kam mu bude zaměstnavatel přispívat. Mária **Svoreňová** odpověděla, že si zaměstnanci mohou vybrat.
- Radim **Valenčík** položil otázku, proč má vláda aktuálně zájem o toto téma, zda není ohrožena stabilita III. pilíře současnými nízkými výnosy. Michal **Němec** zareagoval a řekl, že i slabé záporné zhodnocení je hodnoceno pozitivně, když porazí inflaci. Radmila **Malá** doplnila, že v současný zájem Vlády ČR souvisí s přijetím dvou novel, a to výhodnějšího odchodu do starobního důchodu pro horníky a se zastropováním důchodového věku.
- Zdeněk **Linhart** se zeptal, zda se pracuje na nějaké studii, která by dokázala říci, kolik let max. by člověk měl být schopen vykonávat kterou náročnou profesi. Michal **Němec** odpověděl, že vedení veřejného zdravotnictví se snaží něco takového monitorovat.
- Jana **Brodani** se dotázala na využití investičního spoření v rámci slovenského důchodového systému a na jednotný evropský produkt. Michal **Němec** odpověděl, že problém je mimo jiné administrace, ale poplatky by byly nižší.
- Radmila **Malá** se zeptala, zda rizikovost např. 10 let je nutné nasbírat v kuse či během celé ekonomické aktivity. Michal **Němec**, dodal, že to nemusí to být uceleně např. 10 let v kuse, ale během celého pracovního života.
- Martin **Potůček** se dotázal, jak fungují anuity z hlediska využívání na Slovensku. Michal **Němec** odpověděl, že anuity jako takové neexistovaly a objevily se až s novelou týkající se II. pilíře a to ve formě pobídkového systému, kdy

pojišťovny zasílají důchodcům nabídky, ze kterých si může vybrat, ale není to snadné.

Vít Samek poděkoval kolegům ze Slovenska a doplnil, že si připravil 1) otázky pro koncept rizikových důchodů ze III. pilíře a 2) návrh na přechodné řešení předčasných důchodů pro namáhavé práce v PAYG a prosí všechny přítomné o doplnění a komentáře, které zasílejte na samek.vit@cmkos.cz.

1) III. pilíř:

- III. a IV. kategorie rizika či jiné vymezení?
- povinnost smlouvy zaměstnance pracujícího „v riziku“, mechanismus vynucení.
- povinnost odvodu příspěvku zaměstnavatele zaměstnanci pracujícímu „v riziku“, v jaké výši?
- povinnost odvodu příspěvku zaměstnance pracujícího „v riziku“.
- 15, popř. 20 let povinného spoření.
- účelová vazba příspěvku zaměstnavatele (popř. též zaměstnance) na předdůchod.
- čerpání předdůchodu po dobu 1 až 5 roků před dosažením důchodového věku.
- při nečerpání předdůchodu po dosažení důchodového věku uvolnit prostředky pro standardní nároky ze smlouvy.
- povinnost převedení smlouvy do doplňkového penzijního spoření?
- samostatný účet pro příspěvky za práci v riziku?
- EU regulace zaměstnaneckých penzí (IORP II).
- Insolvence zaměstnavatele.

2) Návrh

na přechodné vytvoření podmínek pro dřívější odchod do důchodu zaměstnanců vykonávajících náročná povolání v průběžně financovaném důchodovém pojištění

Vláda na svém jednání dne 31. srpna 2018 „pověřila ministryni práce a sociálních věcí Michaelu Marksovou a místopředsedu vlády a ministra financí Andreje Babiše navrhnout do konce září podobu důchodového zvýhodnění pro pracovníky náročných povolání“. Toto řešení by mělo být financováno z prostředků zaměstnavatelů, kteří uvedené zaměstnance zaměstnávají a mělo by být hledáno především v úpravě podmínek soukromého doplňkového penzijního spoření (III. pilíř).

Zaměstnanci i zaměstnavatelé vnímají potřebu zavedení dřívějšího odchodu do důchodu pro uvedené zaměstnance v takové potřebě, aby ji bylo možné využívat v krátké době při realizaci organizačních změn. Proto logicky očekávají, že řešení, které zajistí možnost dřívějšího odchodu pro zaměstnance vykonávající namáhavé, popř. rizikové práce, bude hledáno (a nalezeno) především v I. pilíři, protože potřeba předčasných odchodů do starobního důchodu se týká zaměstnanců, kteří by měli odejít do důchodu již dnes a v dalších letech.

Po přechodnou dobu (15, popř. 20 let), než by byly vytvořeny podmínky pro využití předdůchodů z doplňkového penzijního spoření k zabezpečení důchodového příjmu pro

zaměstnance zařazené v kategorii rizika č. 3 a 4, je zapotřebí zajistit srovnatelné důchodové právo uvedeným zaměstnancům v důchodovém pojištění podle následujících zásad:

1. Umožnit dřívější odchod do důchodu nejvýše o 5 let před dosažením zákonem stanoveného věku pro odchod do starobního důchodu bez snížení výše důchodu zaměstnancům vykonávajícím práce zařazené v kategorii rizika č. 3 a 4 po dlouhou dobu (nejméně 10 let v období do roku 2020, nejméně 15 let v období do roku 2025 a nejméně 15 let v období do roku 2030).
2. Uvedené opatření zavést na dobu 15 (20 let) od dne účinnosti příslušné právní úpravy.
3. Zvýšit pojistné zaměstnavatele na sociální pojištění za zaměstnance zařazené v kategorii rizika č. 3 a 4 ve výši stanovené zákonem (např. o 2, 3, popř. 4 % vyměřovacího základu pro účely důchodového pojištění), které by sloužily k financování nákladů spojených s dřívějším odchodem zaměstnance do starobního důchodu (uvedené parametry lze modifikovat na základě variantně nastavených podmínek práva na předčasný odchod do důchodu).

Odůvodnění:

Soukromý důchodový systém založený na příspěvkově definovaných dávkách, jakým je český III. pilíř v jeho obou dále uvedených podobách umožňuje zajistit dřívější odchody do důchodu reálně pouze za předpokladu, že dotčený zaměstnanec je již po řadu let jeho účastníkem (systém je dobrovolný), že mu zaměstnavatel po řadu let poskytoval pro tyto účely příspěvek ve větší výši (i zde je vše dobrovolné pro zaměstnavatele), a že zaměstnanec nevybere všechny (převážně své) úspory jednorázově a bude je ochoten použít na financování tzv. předdůchodu, který byl zaveden v souvislosti s tzv. Drábkovou důchodovou reformou před několika lety, a jehož cílem je vyhnout se tvrdé pojistné matematické sankci (výraznému snížení výše důchodu) při předčasném odchodu do starobního důchodu z průběžného důchodového pojištění.

Právě zde je nejožehavější bod řešení, pokud by předčasný odchod do starobního důchodu mělo být zabezpečen výlučně prostřednictvím třetího pilíře. Jeho ústřední myšlenkou je, že si předčasný odchod do důchodu zaplatí dotčený zaměstnanec sám na úkor svého doplňkového důchodového příjmu, který mu měl podle svého původního poslání zvýšit („nadlejšovat“) jeho starobní důchod z průběžného důchodového pojištění, jehož výše pro budoucí generace bude zvolna klesat.

Z diskuse probíhající v rámci Pracovního týmu č. 1 Odborné komise pro důchodovou reformu, který se zabývá náměty na rozvoj III. pilíře, který představují v současné době dvě součásti, a to v transformovaném fondu „zakonzervované“ penzijní připojištění se státním příspěvkem a nové doplňkové penzijní spoření, vyplývá, že řešení požadované vládou bude nutno hledat v kombinaci opatření (změn) provedených jak v prvním, tak ve třetím pilíři.

Vláda již nemá k dispozici systém posuzování požadavků na zařazení zaměstnání do preferovaných pracovních kategorií, který existoval do konce roku 1993 a byl založen na soustavě resortních expertních skupin posuzujících jednotlivé žádosti, řízených z úrovně federálního ministerstva práce a sociálních věcí, který umožňoval porovnávat zevrubně a srovnatelně pracovní podmínky a zdravotní dopady jednotlivých profesí. Nebylo by proto

snadné získávat rychle relevantní odborné informace, které by umožňovaly jednotlivé požadavky vyhodnocovat v souvislostech, které by vyloučily zásadně chybné závěry.

V současném právním systému České republiky existuje pouze jediné právně zakotvené kritérium, které odráží působení faktorů, na jejichž základě byly v minulosti přiznávány i preferované pracovní kategorie. Tímto kritériem je zařazování prací do čtyř kategorií rizik pro účely bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Probíhající diskuze ukazují, že toto kritérium sledovanému cíli vyhovuje.

V nejrizikovějších kategoriích (3. a 4.) jsou zařazeni zaměstnanci, kteří skutečně vykonávají práce, u nichž lze předpokládat (relevantní studie pro všechny tyto práce neexistují) kratší věk dožití. Výhodou rovněž je, že toto zařazení jednotlivých prací již je u všech zaměstnavatelů provedeno, a že případná kontrolní činnost by se mohla zaměřit pouze na změny provedené po účinnosti zákonné úpravy, která by zavedla využití uvedeného kritéria pro důchodové účely.

Proto je logickým námětem využít kritérium zařazování prací do čtyř kategorií rizik pro účely bezpečnosti a ochrany zdraví při práci k určení okruhu zaměstnanců s dřívějším odchodem do důchodu zaměstnanců vykonávajících namáhavá a riziková zaměstnání. Protože zařazení je povinen zaměstnavatel již dnes provést, bylo by tak již ke dni účinnosti příslušné právní úpravy zřejmé, na koho se tato úprava vztahuje.

Výhodou navrženého řešení je poměrně malá náročnost z pohledu systémových změn, legislativních prací i administrativních nákladů. Finanční dopady lze odhadnout při stanovení konkrétních parametrů navrhovaného řešení.

Příští jednání prvního pracovního týmu proběhne **20. října od 9.00 v Klubu** v přízemí budovy MPSV na adrese Na Poříčním právu 1.

zapsala: Markéta Havelková

vidoval: Vít Samek

příloha: seznam přítomných

Brodani Jana	AKAT ČR
Havelková Markéta	sekretariát OK
Janičko Pavel	ČMKOS
Jára Miroslav	ASO
Kubátová Irena	MF ČR
Linhart Zdeněk	MPSV ČR
Malá Radmila	MF ČR
Marinková Markéta	OS PHGN
Menclová Ivana	ČAP
Němec Michal	KOZ SR

Potůček Martin	předseda OK
Racocha Pavel	APS
Samek Vít	ČMKOS
Siuda Richard	AKAT ČR
Svoreňová Mária	KOZ SR
Štěpánek Martin	MPSV ČR
Šulc Jaroslav	ČMKOS
Trnková Helena	MPSV ČR
Valenčík Radim	VŠFS
Vostatek Jaroslav	VŠFS